

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XVI. Licere bellum gerere Christianis contra Turcas

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

possunt, nisi fortè casu & per accidens occidatur, vt cum miles iaculatur in cuneum hostium, & fortè occidit puerum, aut mulierem, aut etiam sacerdotem, non peccat, sed tunc peccat, cum ex intentione occidit, & potest, si velit, non occidere; nam & ratio naturalis hoc docet, & etiam Deus hoc iubebat Hebrais Deut. 20. nimirum vt parcerent paruulis & mulieribus, & Theodosius grauius ab Ambrosio reprehensus fuit, quod cum punire vellet Thessalonicenses, sine lectu obuios quosque necari iussit, vt refert Theodorus lib. 5. histor. cap. 17. & 18. Quid si Moses aliquando iussit etiam mulieres, & paruulos occidi, vt patet Deuter. 2. & 3. alibi, non propterea id etiam nostris militibus licet; nam illi Dei reuelatione clarè cognoscebat Deum sic velle, cui necesse dicere potest, cur ita facis?

CAPVT XVI.

Licere bellum gerere Christianis contra Turcas.

AM verò quæstio de bello contra Turcas commo-
potuisset, nisi Lutherus inter alia sua paradoxica
etiam hoc protulisset, ac defendere conatus sit
non licere Christianis contra Turcas bellum gerere,
vt patet ex articulo 34. in Bulla Leonis damnato. In
thero videtur assentiri Theodorus Bibliander in Chronologia
tabul. 13. vbi sic ait: *Vrbanus, seu potius turbo sauisimus et
spiritu malo homicidii gaudente impulsus, bellum pro
peranda India commouit.*

Est autem obseruandum, Lutherum non negare bellum
contra Turcas esse licitum, quia putet in genere omne bellum
esse illicitum; nam in assertione eiusdem articuli suadet bellum
contra Pontificem, quem Turcissimum Turcam esse dicit
neq; quia existimet non habere Christianos iustam causam;
constat enim omnibus, Turcas nullo iure occupasse regna
Christianorum, & quotidie plura occupare velle: constat etiam
eum extinguere cupere omnem religionem, & dare omnem
operam, vt homines ex Christianis fiant Mahumetani. Denique constat & antiquos Pontifices, vt Urbanum II.
Paschalem II. Eugenium III. & alios multos, necnon gene-
rali

ralia Concilia, vt Lateranense, Lugdunense, Viennense, & alia, generale bellum indixisse Mahumeranis, & S. Bernardum, aliosque sanctos viros concionibus publicis excitasse populos ad hoc bellum, & sermonem miraculis confirmasse, vt ipsemet B. Bernardus modestè indicat initio lib. 2. de consideratione, nec aliquid horum Lutherus negat; sed sunt alia tres causæ cur senserit non licere contra Turcas bellare.

PRIMA, quia voluntas Dei esse videtur, vt à Turca, tanquam flagello quodam puniamur, neque licet nobis Dei voluntati resistere. quod autem ista sit voluntas Dei, probat in assertionem art. 34. ab experientia, quæ docuit, hæctenus nihil Christianis profuisse bellum contra Turcas.

Sed hæc prima causæ parum valet; nam etsi voluntas Dei sit, vt peccata nostra per Turcam puniantur, tamen non est voluntas Dei, vt Turcæ non resistamus, immò voluntas eius est, vt resistamus. id quod ex fine probatur. non enim Deus permittit Turcam in nos sæuire, vt pereamus, sed vt conuertamur, tunc autem ad conuersionem perducimur, cum Turcæ nos oppugnanti resistere conamur, resistendo laboramus, laborando nostram infirmitatem agnoscimus, atque inde ad Deum toto corde reuertimur, & eius auxilium imploramus. Itaque ex fine, quo Deus permittit Turcam in nos sæuire, sequitur manifestè ipsum velle, vt Turcæ resistamus.

PRAETEREA, ita flagellum Dei est bellum Turcæ, sicut bestis, fames, hæresis, fomes, peccata, & similia, nemo autem tam est stultus, qui ideo putet non esse quærenda medicamenta contra pestem, neque terram colendam ne moriamur fame, neque hæresi & fomiti resistendum.

Neque verum est quod Lutherus dicit, experientiam docere nihil nobis prodesse bellum contra Turcas; nam vt omnittam plurimas victorias de Turcis relatas, certè cum primùm arma illata sunt in terram promissionis, felicissimo euentu Hierusalem à nostris recuperata fuit, & regnauerunt Christiani annis LXXXVIII. & semper plura, & plura recuperabant, donec oriri cœperunt inter ipsos Christianos Principes cõtentiones, quemadmodum & nunc Turca plura occupat ob discordiam nostrorũ, quàm sua virtute. & harum discordiarum potissima causæ fuit Lutherus ipse. Nam vt ex Ioãne Cochlæo patet in actis Lutheri anni M.D. XXVI.

Hunga-

Hungaria periit, quia Germani à Rege Hungariæ vocati in auxilium, maluerunt Luthero parere tunc concionanti contra bellum in Turcas, quam cogitare quid bonum commune postulare. Saltè hoc boni habet bellum, quod impeditur Turca ne tantum noceat, quantum vellet, nisi enim hætenus cum eo pugnatum esset, iamdudum ille omnia obrineret.

SECUNDA causa eius est, quia Ecclesiæ vilior est tribulatio, & persecutio, quam victoria, & tranquillitas. vnde in sermone de Matrimonio reprehendit Ecclesiæ consuetudinem, qua orat pro pace, & quiete, cum potius pro tribulationibus orandum esset. SED respondemus, tribulationem & persecutionem esse quidem utilem, sed periculosa, & ideo non expetendam, sed tolerandam, cum aliter fieri non potest. Vnde Matt. 6. iubemur orare: *Et ne nos inducas in tentationem* Et 1. Tim. 2. Apostolus iubet orare pro regibus, ut quietam & tranquillam vitam agamus. Et B. Augustinus lib. 10. Confessionis, cap. 28. dicit, miseras tolerandas, non amandas, nec desiderandas, & petendas.

TERTIA causa, eaque præcipua fuisse videtur, odium Pontificis, tanto enim odio Pontificem aliquando Lutherus persequatur, ut planè optaret videre Turcam occupantem omnia regna Christianorum, ut saltem eo modo nomen Pontificis extingueretur. neque hoc fuisse votum, ac desiderium eius nos diuinamus, sed ex verbis eius colligimus; nam in libro ad nobilitatem Germaniæ, cap. 25. dicit, nullum esse pulchrius regimen vsquam, quam apud Turcas, qui legibus Alcorani gubernantur, nullum autem turpius, quam apud Christianos, qui iure canonico, & civili reguntur. & in assertionem articuli 34. dicit, Pontificem, & Pontificios esse multo peiores, & truculentiores Turcis, & stultum esse pugnare pro peioribus Turcis contra meliores, & in epistola quadam contra duo mandata Imperialia: Oro, inquit, *cunctos pro Christianos, ne illo modo sequamur, vel in militiam ire, vel dare aliquid contra Turcas, quando quidem Turca decies prudentior, probiorque est, quam sunt Principes nostri.* Quibus verbis quid aliud suadere conatus est, quam esse iuandos Turcas contra Christianos?

Sed hæc sententia tantam absurditatem, & impietatem continet, ut ipse idem Lutherus postea, cum ille ardor non-

nihil

nihil deferuisset, planè contrarium scripserit. Sic enim ait in libro de uisitatione Saxonica: *Clamāt*, inquit, *aliqui prædicatores temerariè, nō resistendum esse Turca: hic sermo seditiosus est, qui neq; ferri, neq; permitti debet; tenentur igitur potestates resistere Turcis, qui non solum cupiunt prouincias deuastare, uxores, ac liberos violare, & interficere, verum etiam iura prouincia, cultum Dei, omnemq; ordinationem bonam abrogare ac tollere. Idcirco debent Principes ob id præcipuè belligare, &c.* & ibidem: *Mulio*, inquit, *tolerabilius foret viro bono videre filiorum suorum interitum, quàm Turcis eos moribus imbui: Turca enim nullam prorsus honestatem vel sciunt, vel curant.* Hæc ille.

CAPVT XVII.

Ad magistratum non pertinere iudicium de Religione.

VINTA sequitur quæstio de officio magistratus politici in causa religionis. Tres in hac parte sunt errores. PRIMVS eorum, qui nimis multū tribuūt magistratibus, vt Brentij in prolegomenis, *Philippi in locis capite de magistratu*, & aliorum, qui reges esse volunt non solum custodes & defensores religionis, sed etiam iudices & magistros. Dicunt enim ad eos, vt ad præcipua Ecclesiæ membra pertinere, *iudicare cōtrouersias fidei, præsidere Conciliis generalibus, constituere ministros, & pastores, & similia.*

In quem errorē multa disputauimus in controuersis de indice controuersiarum, de summo Pontifice, & Conciliis; vbi ostendimus Reges habere primū locum inter Christianos, vt Christiani homines sunt, id est, vt sunt ciues terrenæ ciuitatis, non vt sunt ciues Sanctorum, & domestici Dei, ac vt Ecclesiæ membra sunt. Sic enim primum locum habent Episcopi, & præcipuè summus Pontifex, secundū Presbyteri, tertium Diaconi, alijq; ministri Ecclesiastici, vltimum Laici, inter quos etiam Reges & Principes numerantur.

Vnde CHRYSOSTOMVS homil. 83. in Matthæum alloquens Diaconos: *Si Dux quispiam, si consul ipse, si is, qui diademate ornatur, indignè adeat, cohibe, & coërce, maiorem*